

Záznam
z 11. stretnutia pracovnej skupiny pre štandardizáciu nových technológií (PS4)
uskutočneného 19. júna 2013 na MF SR

Zúčastnení:

Peter Bíro (MF SR), Ján Segéň (MF SR), Ivan Vazan (MF SR), František Tomajko (NASSES), Gabriel Fedorko (ITAS), Miloš Šrámek (SISp), Ľubor Illek (SOIT), Štefan Szilva (nezávislý expert)

Ospravedlnení:

Neospravedlnení:

Ján Slovák (MZ SR), Peter Ivanič (ŠÚ SR), Peter Kišša (ITAS)

Program zasadnutia:

1. Úvod.
2. Návrhy novelizácie výnosu o štandardoch pre IS VS
3. Ostatné.

Priebeh zasadnutia:

1. Úvod

Zasadnutie pracovnej skupiny viedol p. Bíro. P. Bíro zhodnotil, že pomerne veľa návrhov bolo zasielaných na poslednú chvíľu a v krátkosti zhrnul zoznam návrhov. P. Szilva doplnil, že ešte ostávajú návrhy ohľadom audio a videa a TIFF z predchádzajúceho stretnutia, návrh ohľadom chatu (XMTP). P. Szilva podotkol, že v prípade použitia TIFF Baseline môže vzniknúť rozpor s vyhláškou NBÚ SR. P. Illek uviedol, že zákon o eGovernmente nepredpisuje nič pre prílohy formulárov a preto stále ostáva obdobný problém ako pri rozosielaní žiadostí na obce p. Bardača v nedávnom období.

2. Návrhy novelizácie výnosu o štandardoch pre IS VS

P. Bíro navrhol uzavrieť znenie k štandardu, obsahujúcemu IPv6. PS4 nemala voči výmene IPv4 a IPv6 podľa súčasného znenia výhrady.

P. Szilva predniesol návrh p. Dilingera s PS4-OS, ktorý znel:

Návrh č. 1

Možnosť používať ľubovoľné rozhrania za podmienky poskytnutia open source nástroja

§ X

y) v prípade poskytovania služby pri výkone verejnej moci vyžadujúcej doplnok/plugin do webového prehliadača alebo vyžadujúcej inštaláciu inej klientskej aplikácie, poskytovanie softvéru, ktorý vyhovuje všetkým nasledujúcim kritériám:

1. poskytuje plnú funkčnosť / aplikovateľnosť poskytovanej služby minimálne na platformách uvedených v § X (pozn.: Windows XP a novší, Mac OS X, Linux, možno Android)

2. softvér je poskytovaný pod licenciou, ktorá komukoľvek zaručuje právo tento softvér na ľubovoľný účel používať, upravovať a šíriť"

Návrh č. 2

Možnosť používať ľubovoľné rozhrania za podmienky poskytnutia open source nástroja a dokumentácie

§ X

y) v prípade poskytovania služby pri výkone verejnej moci vyžadujúcej doplnok/plugin do webového prehliadača alebo vyžadujúcej inštaláciu inej klientskej aplikácie, poskytovanie softvéru, ktorý vyhovuje všetkým nasledujúcim kritériám:

1. poskytuje plnú funkčnosť / aplikovateľnosť poskytovanej služby minimálne na platformách/operačných systémoch uvedených v § X (pozn.: Windows XP a novší, Mac OS X, Linux, možno Android)

2. softvér je poskytovaný pod licenciou, ktorá komukoľvek zaručuje právo tento softvér na ľubovoľný účel používať, upravovať a šíriť"

3. je poskytovaná úplná dokumentácia, ktorá umožní vytvorenie nezávislých implementácií na rôznych platformách/operačných systémoch"

Návrh č. 2

Možnosť zverejňovania ľubovoľných formátov v prípade poskytnutia nástroja

§18

"Štandardom pre všeobecné použitie formátov je "

Vložiť nové písmeno:

"x) používanie ľubovoľného formátu pri zverejňovaní súborov na iné účely ako je výkon verejnej moci, ak sa spolu so súborom poskytuje softvér, ktorý vyhovuje nasledujúcim kritériám:

1. poskytuje plnú funkčnosť / aplikovateľnosť zverejňovaného súboru minimálne na platformách podľa § X (pozn.: Windows XP a novší, Mac OS X, Linux, možno Android)

2. softvér je poskytovaný pod licenciou, ktorá komukoľvek zaručuje právo tento softvér na ľubovoľný účel používať, upravovať a šíriť"

Návryhy 1 až 3 nadväzujú na návrhu štandardu, ktorým sa zaoberá PS4:

"§ X

Štandardom pre poskytované/zverejňované klientske aplikácie (verejnej správy) je:

a) poskytovanie aplikácií vo forme webových stránok funkčných vo webových prehliadačoch bez potreby inštalácie pluginov/doplnkov do webových prehliadačov

b) v prípade, že aplikáciu nie je možné poskytnúť vo forme webových stránok podľa písmena a), je v zdôvodnených / schválených prípadoch možné poskytovať služby vyžadujúce doplnok/plugin do webového prehliadača alebo klientsku aplikáciu, ktoré musia poskytovať rovnakú funkčnosť a byť plne funkčné minimálne na operačných systémoch MS Windows (verzia XP a novšie), Mac OS X, GNU/Linux, Android, a tiež v operačných systémoch, ktoré získajú aspoň 5% podiel na trhu. (Budú doplnené v metodike zdrojové štatistiky - ako rankings.sk, prípadne MF SR môže napr. 1x ročne na svojich stránkach zverejňovať, ktorých operačných systémov sa to aktuálne týka.)

P. Bíro aj v nadväznosti na túto tému z predchádzajúceho stretnutia uviedol, že neexistuje kritérium, podľa ktorého je možné rozlíšiť „odôvodnený prípad“ a preto bude v praxi podľa tohto používať každý čokoľvek.

P. Illek zásadne nepodporoval všeobecné rozširovanie formátov, pokiaľ nie je určené na aký účel to má byť. Na informatívny účel podľa neho môže byť používaný ľubovoľný formát, ale na administratívne účely a oficiálne informovanie by mali byť požiadavky výrazne striktné.

P. Fedorko upozornil na otázku garancií pri úpravách po odovzdaní produktu. P. Bíro upozornil, že žiadanie zdrojových kódov znamená navyšovanie finančných prostriedkov.

P. Bíro uviedol, že je vzhľadom na v podstate laickú klientelu verejnej správy zásadne proti inštalácii čohokoľvek, pokiaľ sa nejedná o nejakú veľmi špecifickú aplikáciu pre odborne zdatnú klientelu. Za najproblematickejšie považoval vlastnú podmienku „ak“, t.j. kedy vlastne vznikne možnosť povolenia pluginu. Upozornil aj, že kompetenciu schvaľovať nie je možné ministerstvu dať výnosom, ale iba zákonom, kde je potrebné uviesť aj celý postup. V súčasnosti používaný postup pri sledovaní súladu so štandardmi umožňuje iba výnimku z monitorovania, ten však nie je priamo popísaný zákonom. Ak sa nenaformuluje dostatočne neutrálne a samovykladateľné kritérium, takéto znenie nepovažuje za vhodné.

Pojem klientska aplikácia podľa p. Szilvu vychádza z nemeckého SAGA. Otázny bol rozdiel medzi aplikáciou a pluginom.

Podľa p. Illeka iné pluginy vôbec potrebné, pretože v súčasnosti sa všetko rieši prostredníctvom Javy skript alebo Javy (appletu). P. Szilva podotkol, že mobilné platformy nevedia vhodne používať Java skripty. Ohľadom podpory mobilných platforiem prebehla rozsiahlejšia diskusia, pričom pre webové stránky nie je podpora mobilných platforiem problematická, ale problémy majú webové aplikácie.

P. Fedorko podotkol, že vzhľadom na bežné referencovanie výnosu o štandardoch by bolo vhodné dať výnosom určité odporúčanie aj pre mobilné platformy.

P. Szilva uviedol, že ohľadom platforiem je vhodné ísť explicitným vymenovaním niektorých konkrétnych, ktoré má zmysel v prostredí Slovenska referencovať, pričom čo je mobilná platforma je obtiažne definovať. P. Szilva doplnil, že by bolo vhodné pri percentách používať napr. „ranking monitor“ rankings.sk slovenskej Asociácie internetových médií. P. Fedorko skonštatoval, že percentuálne hodnotenie môže podporiť aj určité akciové platformy (napr. Nokia Asha smartfón). P. Šrámek podotkol, že idúc do hĺbky je možno vhodné sa zaoberať aj

rozlíšením obrazovky a podobne. P. Bíro a p. Szilva uviedli, že takéto odporúčania patria do kompetencie PS3, nie PS4.

PS4 hlasovaním (pomerom ta, ... proti a sa zdržali) podporila návrh podľa písm. a) o bezpluginovom používaní webových stránok.

PS4 diskutovala aj rozlišovanie natívnych pluginov, všeobecných pluginov a osobitne inštalovaných aplikácií. P. Bíro videl rozdiel aj v tom, či je daný plugin alebo applet inštalovaný pre všeobecné použitie (napr. najnovší Flash) alebo iba špecificky pre konkrétnu aplikáciu. P. Fedorko poukázal na túto problematiku v bankových aplikáciách, kde p. Bíro skonštatoval, že v praxi na to narazil napr. pri nešťastnom riešení novej verzie internet bankingu Tatrabanky.

P. Illek sa opýtal či sa bude povoľovať Java skript, kde p. Bíro odvetil, že toto je problematika PS3 a PS6, kde k pôvodnému návrhu k tejto téme nedostal zatiaľ žiadne stanovisko.

Podľa p. Bíra je možné plugin definovať priame rozšírenie prehliadača a aplikácia je niečo, čo sa inštaluje, pričom v návrhu by sa malo spoločne.

PS4 hlasovaním (pomerom 5 za, proti a sa zdržali) podporila, že v nevyhnutných (zdôvodnených) prípadoch je možné použiť plugin resp. osobitnú aplikáciu, pričom kritérium nevyhnutných prípadov bude ešte potrebné nájsť.

Ďalšou otázkou bolo explicitné vymenovanie podporovaných platforiem podľa navrhovaného písm. b).

Podľa argumentácie p. Šramka nie je Linux viazaný na jadro, je možné ho vzťahovať na API. PS4 sa zhodla, že toto je vhodné popísať metodicky, nie však v samotnom výnose.

P. Illek navrhol povinnosti vzťahovať iba vzhľadom na účel, nie však pre všetok softvér na akomkoľvek webovom sídle povinnej osoby, pretože tam patria aj školy a podobne. P. Bíro skonštatoval, že je možné sa rozprávať o službách verejnej správy a službách vo verejnom záujme podľa zákona č. 275/2006. Posledná skupina – verejné služby – je skôr komerčného charakteru a tam už by sa na to nemusela táto povinnosť vzťahovať.

PS4 hlasovaním (pomerom ... za, 0 proti a 0 sa zdržali) podporila zaoberanie sa definovanou podporou platforiem, pričom v ďalšom kole nasledovne hlasovala o variante ako to má byť v návrhu popísané:

- Variant 1: explicitné vymenovanie určitých platforiem (7 za, ... proti a ... sa zdržali) podporila explicitné vymenovanie určitých platforiem
- Variant 2: iba percentuálne vymedzenie (0 za, 5 proti a ... sa zdržali)
- Variant 3: kombinované explicitné aj percentuálne vymedzenie (7 za, 1 proti a sa zdržali)

Vzhľadom na nerozhodnosť variantov 1 a 3 rozhodol hlas predsedu v prospech variantu 3.

PS4 hlasovaním (pomerom ... za, proti a ... sa zdržali) podporila aj percentuálne vymenovanie ostatných

PS4 sa konsenzuálne zhodla pre Windows XP a novšie verzie, pričom sa to v praxi nemá týkať verzií pre určité špecifické neštandardné určenie, ďalej pre Mac OS X a GNU/Linux.

Ohľadom verzií Linuxu bude v metodike doplnené vysvetlenie, ktoré pripraví p. Šrámek. Návrh by mal byť k dispozícii na najbližšom stretnutí PS4, finálne znenie je potrebné mať k dispozícii k stretnutiu Komisie pre štandardizáciu IS VS.

Hlasovanie ohľadom povinnosti iba explicitne vymenovaných desktopových platforiem (4 za) a desktopových aj mobilných v podobe Androidu (4 za) skončilo nerozhodne, pričom p. Bíro uviedol, že teda rozhodovať bude hlas predsedu, avšak .

PS4 sa hlasovaním zhodla (6 za), že vhodné percentuálne vymedzenie je 5%, proti boli p. Szilva a p. Fedorko, pričom p. Fedorko bol obecné proti percentu. V metodike by malo byť uvedené, že percento bude posudzované podľa webového sídla „rankings.sk“.

PS4 hlasovaním (... všetci za) rozhodla o presune štandardu pre optimalizáciu webových sídiel pre určité prehliadače.

PS4 hlasovaním ohľadom prechodného obdobia (7 za, 0 proti a 1 sa zdržal) schválila ponechanie bežného 1 roka, pričom zameranie iba na nové webové sídla nebolo podporené.

Formáty v súvislosti so štandardmi pre otvorené údaje

P. Illek predstavil návrhy, ktorými sú RDF, OWL, CSV a JSON, pričom uviedol, že sa nemá jednať iba o otvorené údaje, ale o všeobecnejšie automatizované spracovanie údajov.

P. Bíro uviedol, že nevidí problém v otvorenosti daných štandardov, pričom pri RDF videl problém iba v napárovaní k ostatnému zneniu výnosu, pri OWL mal otázku, či je jediný z takýchto jazykov, k JSON videl problém, že je postavený na protokole REST, ktorý zatiaľ nie je štandardizovaný a je konkurenciou SOAP a pri CSV je potrebné uviesť účely použitia.

RDF bolo navrhnuté na použitie pri otvorených údajoch.

Uvedené návrhy budú doplnené k § 12 a § 13. P. Bíro videl problém v jednoznačnosti učenie úrovni použitia, keďže XML a RDF nie sú kompatibilné. P. Bíro uviedol, že sa pokúsi naformulovať znenie, pričom RDF doplní do § 13, písm. b) a OWL do § 13, písm. a).

Pre CSV a JSON bol konsenzuálne schválený návrh použitia iba pre otvorené údaje, a komplementárne aj pre formát REST.

Otázkou bolo všeobecné zahrnutie používania ontológií, čo principiálne spadá do činnosti PS1. P. Bíro zhodnotil, že v aktuálnej situácii bude pravdepodobne zapracované iba vo forme konkrétneho párovania voči katalógu dátových prvkov.

P. Szilva upozornil, že RFC norma k CSV vychádza iba z najlepších praktík a neprešla štandardizačným konaním, preto uvítal upresňujúci technický návrh obmedzení k tomuto formátu. P. Illek uviedol, že sa nepredpokladá ďalší vývoj tejto RFC normy a preto je základovo použiteľná aj v tejto podobe.

P. Bíro skonštatoval, že formát JSON obsahuje formálne chyby, kde boli v určitej časti ponechané znenia zo vzoru, čo bude nutné upraviť. P. Bíro požiadal p. Illeka, aby na to upozornil predkladajúcu osobu.

P. Bíro uviedol, že PS4 si v predchádzajúcom období vyžiadala predloženie návrhu štandardu pre SK-TALK, nakoľko povolenie vydávania štandardov elektronickou cestou pre NASES sa

týkal len tých, ktoré sú formátu správy a požiadal zástupcu NASES o stanovisko. P. Tomajko uviedol, že stav predloží na najbližšom stretnutí PS4.

Formát XSL-FO

Návrh predstavil jeho predkladateľ, ktorým bol NASES.

Otázkou p. Bira bola otvorenosť tohto formátu a v akom znení sa to má vložiť do výnosu. P. Tomajko s doplnkom od p. Szilvu odvetil, že XSL-FO je štandard podľa W3C, ktorá vychádza z XSL ako rodiny štandardov XSLT, XSL-FO a X:Path. Návrh vychádza z nástroja FO.NET, ktorý používa Ústredný portál verejnej správy.

P. Szilva videl jediný problém v tom, že XSL-FO sa v rôznych procesoroch mierne vizuálne líši, čom môže byť problém pri tzv. „pixel precise“ tlačí, avšak zase PDF Acroforms ako druhý variant nie je vhodný pre dynamické elektronické formuláre.

P. Vazan sa spýtal na vyčíslenie dopadu prijatia resp. používania XSL-FO. P. Tomajko prisľúbil v zdôvodnení doplnenie metrík.

Podľa p. Szilvu je XSL-FO je niečo ako CSS pre transformáciu.

PS4 konsenzuálne schválila zaradenie XSL-FO do návrhu výnosu, pričom p. Bíro skonštatoval, že NASES musí návrh do ďalšieho stretnutia dopracovať v zmysle presnejšej špecifikácie určenia použitia XSL-FO (iba e-formuláre, iba tlač alebo všeobecnejšie?) a uviesť, čo vlastne XSL-FO vecne je (napr. jazyk, formát).

Textové súbory

P. Szilva predstavil návrh, ktorý bol vypracovaný spoločne s ďalšími členmi PS4 a vyplynul z výsledkov testovaní. Návrh je používanie ODT a ooXML zároveň pre editovateľnú podobu a inak používanie iba pôvodných formátov pre needitovateľnú verziu, pričom problematická je Transitional verzia ooXML, preto návrh obsahuje aj to, že nové systémy nemajú túto verziu implementovať. Ďalším cieľom je postupné vypustenie formátu RTF, ktorý sa ukázal ako výrazne nevhodný.

P. Bíro skonštatoval problematickosť zahrnutia prechodného obdobia podľa normy, nejasnosť pojmu implementácia a zároveň nemožnosť zavedenia schvaľovania odôvodnených prípadov prostredníctvom výnosu, čo je možné iba zákonom.

Prebiehala aj diskusia ohľadom obmedzených vlastností ooXML a ODT, ktorých obmedzenie viacerí členovia PS4 považovali za pomerne komplikované pre legislatívne využitie.

P. Illek bol zásadne proti komplikovaniu a rozširovaniu štandardu pre textové súbory, pokiaľ sa v ňom nebude rozprávať o účele, pričom môžu vzniknúť aj ďalšie rozdiely od legislatívy pre elektronický podpis a od možností dlhodobej archivácie, ktoré by malo spracovávať ÚP VS. P. Illek videl pri publikovaní ooXML a ODT problém v potrebe rovnakej editácie dvoch dokumentov. P. Szilva v tom nevidel problém, pretože sa obe verzie vždy vytvárajú pri ukladaní, a to iba z jednej verzie.

Otázkou bola aj potreba a možnosti kopírovania textu, kde pri PDF pomerne časti nastávajú nie práve vhodné efekty, najmä čo sa zmeny štýlov a fontov týka. V nadväznosti k tomu

prebiehala rozsiahlejšia diskusia k účelu používania elektronických dokumentov, z ktorej vyplynulo, že v praxi nie je príliš veľa prípadov, kedy sa predpokladá editácia.

PS4 sa pôvodne hlasovaním (6 za, 1 proti, 1 sa zdržal) zhodla na podpore návrhu písm. c), ktorého navrhovalo používať buď formát TXT alebo ODT a ooXML súčasne, pokiaľ sa vyžaduje ďalšia úprava dokumentu.

P. Illek spochybnil to, že štátna správa musí prijať ľubovoľný formát, preto pre akýkoľvek účel navrhol používať iba TXT, HTML a PDF. P. Bíro skonštatoval uviedol, že si vie predstaviť povinnosť týchto 3 formátov iba pre úkony súvisiace s vybavovaním el. služieb verejnej správy (tzv. „úradné úkony“) v písm. a) a na ďalšie účely môže prijímať aj ďalšie v písm. b), čím sa nepriamo potvrdí výnimka z § 18. Dôležité je správne vymedzenie úradných úkonov.

P. Bíro sa opýtal, či by nebolo vhodné používať tento princíp aj pre iné typy súborov.

Ďalej sa diskutovala forma zahrnutia nepodporovania Transitional (Part 4) časti ooXML podľa normy ISO/IEC 29500, pričom by sa malo vylúčiť jeho generovanie, nie to, že informačný systém verejnej správy je schopný túto formu vytvoriť. Otázkou bol aj zákaz vs odporúčanie, nakoľko norma samotná nebola zatiaľ uzavretá alebo revidovaná. P. Szilva uviedol, že na druhú stranu nie je cieľom „tlačiť“ podporu MS Office 2013 a podobne, pretože skoršie verzie nevedia ooXML Strict t.j. Part 1 spracovávať. P. Bíro podotkol, že ak by bola povinnosť nevytvárať Transitional, musela byť existovať aj určenie odkedy, napr. pre IS VS po účinnosti výnosu.

PS4 konsenzuálne schválila pre vyššie uvedenú požiadavku prechodné obdobie 2 roky.

PS4 sa zhodla, že vytvorenie PDF je možné pomerne jednoducho na všetkých platformách, napr. cez „uložiť ako“, „export“ alebo „tlač“.

Prezentačné súbory budú vzhľadom na určité nejasnosti pozmenené na súbory s prezentáciami.

P. Szilva zatiaľ návrh ohľadom vymedzenia určitých funkcií tabuľkových súborov nedokončil, takže PS4 ponechala diskusiu k tejto téme na ďalšie stretnutie.

P. Szilva spoločne so zástupcom ITAS-u navrhol, aby štátna správa na svojich webových sídlach povinne uvádzala odkazy na konvertory súborov, ktorý by bol na určitej stránke napr. Slovenskej informatickej spoločnosti. P. Illek spochybnil garanciu konverzie takýmto spôsobom. P. Bíro spochybnil akýkoľvek povinný odkaz tohto typu na web nejakého združenia, dostupný zo všetkých stránok jednotlivých webov, čo môže znamenať veľmi výrazné zásahy do súčasných redakčných systémov. Podľa neho takéto niečo slúži na zvyšovanie povedomia, čo nie je účelom výnosu. Metodicky to samozrejme môže byť upravené, čo podporil aj p. Illek. P. Bíro by takúto aplikáciu videl napr. na pripravovanom portále pre štandardy IS VS.

Tabuľkové súbory

P. Szilva predstavil návrh k tabuľkovým súborom, ktorý bol vytvorený obdobne ako pre textové súbory.

P. Illekovi opäť chýbali účely. Ďalej podotkol, že na účely vyplňania nejakých údajov by sa mali používať elektronické formuláre podľa štandardov pre elektronické formuláre.

P. Fedorko zhodnotil, že napr. práve Ministerstvo financií SR často krát požaduje neštandardné XLS.

P. Bíro k tejto téme zhodnotil, že problematická je napr. konverzia do PDF pri rozsiahlych tabuľkách alebo napr. viacerých listoch XLS súboru alebo aj tabuľkových formátov navzájom.

P. Szilva sú tabuľkové zoznamy bez vzorcov a so vzorcami, pričom

P. Bíro poznamenal, že aj pri použití iba na čítanie môže byť zaujímavá informácia ohľadom vzorcov, ktorá sa konverziou do textového súboru stráca. Ďalej uviedol, že na používanie e-formulárov tlačí pripravovaný zákon o eGovernmente, nie vlastný výnos, avšak naďalej zostane určitá množina súborov, ktoré nemusia byť elektronickými formulármi, napr. ponuky na rôzne výzvy na projekty alebo prihlasovací formulár do určitého systému. Problémom je aj to, že „malé“ povinné osoby vo väčšine prípadov nevedia technologicky vytvoriť elektronické formuláre. Podľa p. Illeka by mala vzniknúť technológia alebo nástroj, ktorá to umožní aj im. P. Bíro upozornil, že povinné osoby podľa zákona o eGovernmente je len malá podmnožina povinných osôb podľa zákona o IS VS.

Vzhľadom na nedostatok času nebola táto časť uzavretá a bola ponechaná na ďalšie stretnutie.

3. Ostatné

P. Bíro potvrdil ďalšie stretnutie, ktoré sa bude konať podľa už avízovaného dátumu 26. júna 2013 a prisľúbil, že sa pokúsi do tohto stretnutia zapracovať všetky návrhy. Ďalej vyzval všetkých členov o zaslanie doplnení, ktoré majú vo svojej gescii podľa diskusie vytvoriť a zároveň ak má niektorý z členov PS4 ešte nejaké ďalšie pripomienky, má ich zaslať do ďalšieho stretnutia.

Záver:

1. Dopracovať relevantné návrhy v zmysle diskusie na stretnutí.

Zabezpečí: členovia PS4 T: 25.6.2013

2. Zapracovať doterajšie pripomienky do znenia návrhu výnosu.

Zabezpečia: P. Bíro T: 25.6.2013